

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2020/21:AU3

Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår den motion som väckts med anledning av regeringens skrivelse och lägger skrivelsen till handlingarna.

Riksrevisionen har granskat om det finns skillnader mellan olika arbetsförmedlares arbetssätt och resultat som innebär att det finns effektiviseringspotential i förmedlingsverksamheten. Resultatet av granskningen presenteras i rapporten Effektiviteten i förmedlingsverksamheten – förmedlarnas attityder och arbetssätt har betydelse. I rapporten lämnas rekommendationer till Arbetsförmedlingen.

I betänkandet finns en reservation (M, SD, KD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2019/20:192 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten.....	5
Reservation	8
Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten (M, SD, KD).....	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	9
Skrivelsen.....	9
Följdmotionen	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten

Riksdagen avslår motion

2020/21:348 av Mats Green m.fl. (M, KD) och lägger skrivelse 2019/20:192 till handlingarna.

Reservation (M, SD, KD)

Stockholm den 15 oktober 2020

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Gulan Avci (L), Mats Green (M), Patrik Björck (S), Magnus Persson (SD), Helén Pettersson (S), Martin Ådahl (C), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Ebba Hermansson (SD), Johan Andersson (S), Sofia Damm (KD), Leila Ali-Elmi (MP), Malin Danielsson (L), Malin Höglund (M), Marianne Pettersson (S), Ciczie Weidby (V) och Ludvig Aspling (SD).

Redogörelse för ärendet

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2019/20:192 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten och en motion som har väckts med anledning av skrivelsen. Förslaget i motionen finns i bilagan.

Enligt riksdagsordningen ska Riksrevisionen lämna sina granskningsrapporter över effektivitetsrevisionen till riksdagen. Riksdagen ska överlämna rapporterna till regeringen, som sedan ska återkomma i en skrivelse till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder regeringen vidtagit eller avser att vidta med anledning av iakttagelserna i rapporterna.

Riksrevisionen överlämnade i februari 2020 granskningsrapporten Effektiviteten i förmedlingsverksamheten – förmedlarnas attityder och arbetssätt har betydelse (RiR 2020:5) till riksdagen. I mars 2020 informerade företrädare för Riksrevisionen utskottet om granskningsrapporten, och i juni 2020 överlämnade regeringen skrivelse 2019/20:192 till riksdagen.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår den motion som väckts med anledning av regeringens skrivelse och lägger skrivelsen till handlingarna.

Jämför reservationen (M, SD, KD).

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen har granskat om det finns skillnader mellan olika arbetsförmedlares arbetssätt och resultat som innebär att det finns effektiviseringspotential i förmedlingsverksamheten. Granskningen har redovisats i rapporten Effektiviteten i förmedlingsverksamheten – förmedlares attityder och arbetssätt har betydelse (RiR 2020:5).

Bakgrund och metod

Riksdagens mål med arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Arbetsförmedlingen ska verka för målet genom bl.a. förmedlingsarbete och arbetsmarknadspolitiska insatser som syftar till att arbetssökande ska få jobb. Under senare år har dock matchningen försämrats och en allt större andel av de arbetssökande har svårt att hitta arbete.

Arbetsförmedlarna ska genomföra politiken och omsätta den till konkreta beslut genom att bedöma den arbetssökandes behov, ge stöd och följa upp den enskildes arbetssökande samt vid behov anvisa till insatser som stärker kompetensen på olika sätt. De har ett betydande mått av handlingsutrymme att fatta beslut om vilken typ av stöd den enskilde behöver. Det finns fördelar med detta eftersom arbetssökandes behov av insatser varierar. Dock visar en tidigare studie att det finns en stor variation i hur väl arbetsförmedlare lyckas med att få de sökande i arbete. Det indikerar att förmedlare inte alltid väljer de mest effektiva arbetssätten och att sökande inte får en likvärdig service.

Med anledning av detta har Riksrevisionen i den aktuella granskningen undersökt om det finns skillnader mellan arbetsförmedlares arbetssätt och resultat som innebär att det finns effektiviseringspotential i förmedlingsverksamheten.

För att genomföra analysen har Riksrevisionen använt sig av ett rikt datamaterial bestående av såväl registerdata som data från en enkät som Riksrevisionen skickat till arbetsförmedlare för att mäta förmedlarnas attityder till bl.a. arbetssätt. I analysen har Riksrevisionen jämfört förmedlare inom

samma kontor. Riksrevisionen har även kontrollerat för de sökandes bakgrund och egenskaper.

Iakttagelser och rekommendationer

Riksrevisionen bedömer att det finns effektiviseringspotential i förmedlingsverksamheten till följd av skillnader i arbetssätt och resultat. Arbetsförmedlingen skulle enligt Riksrevisionens bedömning uppnå en högre målfyllelse om förmedlarna arbetade mer sökaktivitetsinriktat och om kostsamma insatser tilldelades mer enhetligt och träffsäkert.

Riksrevisionen rekommenderar Arbetsförmedlingen att när förutsättningarna för myndighetens framtida uppdrag är klarlagda:

- Främja ett mer sökaktivitetsinriktat arbetssätt. Ett sätt att göra så kan vara genom internutbildning och erfarenhetsutbyte. Ett annat sätt kan vara att tydligare prioritera arbetet med platsförslag och platsanvisningar i styrningen av verksamheten.

Riksrevisionen rekommenderar vidare Arbetsförmedlingen att:

- Säkerhetsställa en mer enhetlig och träffsäker tilldelning av kostsamma insatser. Det kan exempelvis göras genom uppföljning av hur olika förmedlare eller arbetslag ligger i förhållande till vad som kan förväntas, genom internutbildning och erfarenhetsutbyte eller genom en ökad användning av någon form av stöd i bedömningarna.

Skrivelsen

I skrivelse 2019/20:192 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten välkomnar regeringen Riksrevisionens granskning. Regeringen framhåller att en väl utformad aktiv arbetsmarknadspolitik bidrar till att fler kan komma i jobb. Att förmedlingsverksamheten är effektiv och likvärdig är centralt för en väl fungerande arbetsmarknad. Regeringen skriver vidare att det av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna framgår att Arbetsförmedlingen ska reformeras i grunden, och att regeringen i regleringsbrevet för budgetåret 2020 har gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att förbereda reformeringen av Arbetsförmedlingen. Uppdraget omfattar att utveckla mer enhetliga och träffsäkra arbetsmarknadspolitiska bedömningar i syfte att använda de arbetsmarknadspolitiska insatserna mer effektivt med tillgängliga medel. Riksrevisionens iakttagelser bör enligt regeringen vara ett bidrag i det arbetet.

Regeringen konstaterar att Riksrevisionen inte lämnar någon rekommendation till regeringen i sin granskning. Regeringen anför vidare att den förutsätter att Arbetsförmedlingen arbetar för att anslagsmedlen för förmedlingsverksamheten används effektivt.

I och med skrivelsen till riksdagen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Motionen

I kommittémotion 2020/21:348 av Mats Green m.fl. (M, KD) föreslår motionärerna ett tillkännagivande till regeringen om att den bör vidta åtgärder för att säkerställa effektivitet och likvärdighet i Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet. Enligt motionärerna bör regeringen skyndsamt vidta åtgärder så att reformeringen av Arbetsförmedlingen sker på ett genomtänkt sätt som säkerställer effektivitet och likvärdighet i förmedlingsverksamheten. Motionärerna anför bl.a. att bristerna i Arbetsförmedlingens styrning och myndighetsutövning är kända sedan länge men att regeringen inte har vidtagit nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att Riksrevisionens granskning är välkommen och delar regeringens uppfattning att granskningen bör kunna vara ett viktigt bidrag till Arbetsförmedlingen i arbetet med att utveckla mer enhetliga och träffsäkra arbetsmarknadspolitiska bedömningar. Utskottet noterar att Riksrevisionen inte lämnar någon rekommendation till regeringen.

När det gäller den motion som väckts med anledning av skrivelsen instämmer utskottet visserligen med motionärerna om vikten av att det råder effektivitet och likvärdighet i Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet, men utskottet delar inte motionärernas uppfattning om behovet av att rikta ett tillkännagivande till regeringen. Utskottet kan konstatera att reformeringen av Arbetsförmedlingen pågår och utskottet vill betona vikten av att myndigheten reformeras ordnat och successivt.

Utskottet föreslår därmed att riksdagen avslår motionsyrkandet och lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Reservation

Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten (M, SD, KD)

av Mats Green (M), Magnus Persson (SD), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Ebba Hermansson (SD), Sofia Damm (KD), Malin Höglund (M) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:348 av Mats Green m.fl. (M, KD) och lägger skrivelse 2019/20:192 till handlingarna.

Ställningstagande

Sveriges arbetsmarknad kännetecknas av stora matchningsproblem. Samtidigt som fler människor än någonsin behöver hjälp för att komma in på arbetsmarknaden är rekryteringsproblemen stora och arbetsgivarna hittar inte rätt kompetens. En väl fungerande matchning och förmåga att ge arbetslösa rätt insats och aktivitet kommer att spela en central roll för att hantera den utmaning som Sverige står inför.

Vi anser att de åtgärder regeringen hittills aviserat inte är tillräckliga. De stora problem som vi ser på arbetsmarknaden med en hög arbetslöshet samtidigt som arbetsgivare inte hittar den kompetens de söker kan inte vänta på en lösning.

Det blir alltmer tydligt att styrningen inte fungerar. Samtidigt har regeringen lagt mycket pengar på subventioner med ingen eller nästan ingen effekt. Problemen med förmedlingsverksamheten har funnits i många år och vi menar därför att en reformering av Arbetsförmedlingen är högst nödvändig och att regeringen i sitt kommande arbete måste ha tydligt fokus på att förbättra förmedlingsverksamheten.

Vi anser mot denna bakgrund att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att reformeringen av Arbetsförmedlingen ska ske på ett genomtänkt sätt för att säkerställa effektivitet och likvärdighet i Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2019/20:192 Riksrevisionens rapport om effektiviteten i förmedlingsverksamheten.

Följdmotionen

2020/21:348 av Mats Green m.fl. (M, KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa effektivitet och likvärdighet i förmedlingsverksamheten och tillkännager detta för regeringen.